

DESPRE LEGISLAȚIA APELOR ÎN CONTEXT EUROPEAN

Ilie Teacă

Cuvinte cheie: legislație națională, legislație comunitară, directivă, armonizare, compatibilitate, corp de apă, obiect acvatic, obiect acvatic separat, bun imobil.

Importanța legislației comunitare, inclusiv în domeniul apelor, este dictată de obligația asumată unilateral de către Republica Moldova (în continuare - RM) de a-și asigura compatibilitatea actelor legislative naționale cu legislația comunitară prin procedura de armonizare, stabilită direct și fără echivoc în preambulul, precum și la articolele 4(1), 5(1), 13(1)(3), 14(2), 15(1), 17(2)(3), 20 lit.c), 22(1)(2) lit.a), (6) lit.d), (7) lit.a), 23(2) lit.d), 30 lit.e) și altele din Legea privind actele legislative nr.780-XV din 27.12.2001 (în continuare – *Legea 780*). Astfel, Legea 780 obligă autoritățile publice competente ale RM să asigure compatibilitatea actelor legislative naționale cu legislația comunitară. Mai mult decât atât, necesitatea corespunderii actelor legislative naționale cu legislația comunitară este declarată în calitate de principiu de bază al procesului de legiferare în RM (alin.(1) al art.4), iar compatibilitatea oricărui act legislativ cu legislația comunitară este condiție obligatorie a oricărui act legislativ al RM (art.5(1) din *Legea 780*).

În afară de cele expuse mai sus, necesitatea stringentă de armonizare și asigurare a compatibilității legislației naționale cu legislația comunitară este dictată de intenția oficial declarată a actualului Guvern al RM de integrare practică a RM la comunitatea statelor Uniunii Europene (în continuare - UE), precum și de prevederile Hotărârii Guvernului cu privire la armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația comunitară nr.1345 din 24.11.2006 și, nu în ultimul rând, de obiectivele stabilite în Strategia privind aprovizionarea cu apă și canalizare a localităților din RM, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.662 din 13.06.2007.

Astfel, în asemenea realități juridice, în vederea realizării prevederilor Legii 780 devine absolut necesară elaborarea unei noi legislații naționale a apelor, care, în afară de faptul că trebuie să fie una de calitate și eficientă, urmează a fi ajustată la exigențele legislației comunitare în domeniul apelor. Realizarea practică a acestui deziderat presupune în mod iminent elaborarea unui Cod al apelor în redacție nouă (*eventual, o nouă lege a apelor*), care să substituie actualul Cod al apelor, adoptat prin Legea nr.1532-XII din 22.06.93, precum și revizuirea a mai multor alte acte normative ce reglementează relațiile în domeniul apelor și care, în ultimă instanță, urmează să asigure funcționarea acestora în regim de compatibilitate cu legislația comunitară.

În procesul armonizării legislației naționale cu legislația comunitară este necesar de a lua în considerare că dreptul și legislația comunitară în totalitatea acestora include în sine mai multe izvoare de drept, valoarea juridică, ierarhia și importanța cărora în procesul armonizării legislației naționale cu cea comunitară nu este de neglijat. Astfel, în procesul armonizării legislației naționale cu cea comunitară este necesar de a lua în considerare:

a) dreptul și legislația primară a UE (tratatele privind funcționarea UE, tratatul de la Lisabona etc.), care are drept scop principal integrarea progresivă a statelor europene și realizarea unei piețe comune bazată pe alinierea treptată a politicilor economice; și

b) dreptul și legislația secundară (derivată) a UE din care fac parte actele juridice cu forță obligatorie (directive, regulamente și decizii), care au prioritate față de dreptul și legislația națională a statelor membre ale UE, precum și fără forță obligatorie (rezoluții și avize), prevăzute de dreptul și legislația primară a UE (tratatul privind funcționarea UE etc.).

La etapa actuală, în cazul RM, importantă, în scopul armonizării legislației naționale cu cea comunitară, este nu atât legislația primară, cât legislația secundară (derivată), care include în sine trei forme principale:

a) directive; b) regulamente; și c) decizii.

Directivele UE stabilesc principiile de bază, scopul și obiectivele care trebuie atinse în cadrul UE, lăsând punerea în aplicare a acestora și alegerea mijloacelor concrete la latitudinea autorităților publice naționale prin intermediul legislației naționale. Astfel, pentru ca scopul și obiectivele directivei să producă efecte la nivel național, legiuitorul național este obligat să adopte un act de transpunere în legislația națională prin care aceasta din urmă va fi adaptată la obiectivele definite în directiva UE. Directiva prevede un termen de transpunere a prevederilor acesteia în legislația națională, iar statele membre dispun de o anumită marjă

de manevră care le permite să țină cont de particularitățile sistemului dreptului și legislației naționale. Directiva servește la armonizarea legislațiilor naționale, în vederea realizării unor obiective unice într-un anumit domeniu de activitate, cum ar fi, de pildă, în domeniul managementului apelor.

Regulamentele din cadrul UE pot fi adoptate împreună de către Consiliul Uniunii Europene și de Parlamentul European, dar pot fi adoptate și doar de Comisia Europeană. Regulamentul are valoarea juridică echivalentă sau, cel puțin, asemănătoare actelor legislative naționale, este un act juridic cu caracter general, obligatoriu pentru aplicare în toate elementele sale pentru toate statele membre ale UE. Spre deosebire de directive, Regulamentul este direct aplicabil, adică generează dispoziții care intră imediat în vigoare în toate statele membre ale UE, asemeni cum și legislația națională, fără să mai fie nevoie de o intervenție specială din partea autorităților legiuitoare naționale.

Deciziile se adoptă, fie de către Consiliul Uniunii Europene, fie de către Consiliul UE împreună cu Parlamentul European sau de către Comisia Europeană. Decizia este un act normativ prin care instituțiile comunitare se pronunță asupra unor cazuri particulare în anumite domenii, fiind aplicabile doar în raport cu persoanele sau organizațiile expres menționate în textul deciziei. Printr-o decizie, instituțiile comunitare pot solicita unui stat membru să acționeze sau să nu acționeze, îi pot conferi drepturi sau impune obligații. Astfel, decizia, spre deosebire de directive și regulamente, are caracter individual, destinatarii acesteia fiind desemnați în textul acesteia, dar, oricum, în raport cu subiectele vizate, este obligatorie în toate elementele sale.

În procesul armonizării legislației naționale privind apele cu legislația comunitară în domeniu este necesar de a lua în considerare, în special, prevederile Directivei Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene nr. 60 din 23.10.2000 de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei (*în continuare - Directiva 60*), dar, la perfecționarea întregului set de reglementări normative ale RM privind apele, acestea urmează a fi armonizate și cu prevederile multor altor directive ale UE, cum ar fi, de pildă, ale:

- Directivei nr.98/83/EEC privind calitatea apei destinate consumului uman;
- Directivei nr.91/271/EEC privind epurarea apelor uzate urbane;
- Directivei nr.91/676/EEC privind protecția apelor împotriva poluării cauzate de nitrați din surse agricole;
- Directivei nr.75/440/EEC privind apele de suprafață pentru apa potabilă;
- Directivei nr.80/68/CEE privind poluanții periculoși în apa subterană;
- Directivei nr.76/464/CEE privind poluanții periculoși în apa de suprafață;
- altor directive și reglementări normative ale UE (standardele de calitate a mediului etc.).

La elaborarea noii legislații a apelor urmează a fi luat în considerare faptul că prevederile Directivei 60 se axează pe necesitatea elaborării unei legislații privind apele, care să stabilească și să asigure, în special, atingerea următoarelor obiective:

- îmbunătățirea calității ecologice a apelor, evitarea deteriorării calității și cantității de apă dulce;
- protecția apelor atât din punct de vedere calitativ, cât și din punct de vedere cantitativ.
- elaborarea unor **principii fundamentale comunitare comune** care să stea la baza unei politici durabile în domeniul managementului și protecției apelor;
- utilizarea prudentă și rațională a resurselor naturale, bazată pe **principiile precauției și prevenirii**, repararea daunelor cauzate mediului în baza principiului „**poluatorul plătește**”;
- controlul cantității, astfel ca măsurile referitoare la cantitate să asigure calitatea apelor;
- reducerea progresivă a evacuărilor de substanțe periculoase în apă;
- identificarea și soluționarea problemelor transfrontaliere privind apa, pentru a proteja ecosistemele acvatice și cele terestre, precum și zonele umede;
- elaborarea de definiții comune privind calitatea apei și protecția mediului;
- obținerea unei stări bune a apelor de suprafață, dar și a apelor subterane;
- prevenirea și evitarea deteriorării apelor, creșterii concentrației de poluanți ai apelor;
- elaborarea și punerea în aplicare a programelor de măsuri, a planurilor de gestionare a bazinelor hidrografice;
- adoptarea operativă a tuturor măsurilor necesare atenuării impactului negativ asupra stării apelor în cazul calamităților naturale (inundații, secete etc.);
- coordonarea măsurilor luate cu privire la apele de suprafață și la apele subterane care aparțin aceluiași sistem ecologic, hidrologic și hidrogeologic;
- coordonarea interstatală a programelor de măsuri în cazul apelor transfrontaliere și/sau dacă utilizarea apei poate avea efecte transfrontaliere;

- analiza caracteristicilor bazinelor hidrografice și a impactului activității umane asupra apelor;
- monitorizarea sistematică și comparabilă a stării apelor în ansamblu;
- identificarea și captarea apelor potabile și respectarea calității apei destinate consumului uman;
- aplicarea principiului recuperării costurilor serviciilor de utilizare a apei, în special, în conformitate cu principiul „*poluatorul plătește*”;
- elaborarea documentelor de politici pentru prevenirea și reducerea poluărilor accidentale;
- stabilirea, ca cerințe minime în legislație, a unor standarde de calitate a mediului și a unor valori limită de emisie comune în cazul anumitor grupe sau familii de poluanți;
- eliminarea poluării apelor cu substanțe prioritare și eliminarea treptată a poluării apelor cu alte substanțe periculoase;
- participarea publicului, în special a utilizatorilor de apă, la întocmirea și actualizarea planurilor de gestionare a bazinelor hidrografice;
- prezentarea anuală, de către autoritatea publică competentă în domeniu, a unui plan actualizat de măsuri pe care intenționează să-l propună în domeniul protecției apelor;
- standardizarea metodelor de monitorizare a stării apelor și analiză a datelor, elaborarea unui ghid cu privire la aplicarea acestor criterii și metode;
- aplicarea iminentă a măsurilor de răspundere juridică pentru încălcarea acesteia, sancțiunile urmînd a fi eficiente, proporționale și cu efect de descurajare (preambulul Directivei 60).

În preambulul Directivei 60 se menționează și faptul că „*apa nu este un bun comercial oarecare, ci un patrimoniu care trebuie protejat, apărat și tratat ca atare*”, iar aprovizionarea cu apă trebuie calificată drept „*serviciu de interes general*” și, prin urmare, este necesară integrarea activităților ce țin de protecția și gestionarea apelor în politicile și domeniile energetic, transportului, agriculturii, pescuitului, politicilor regionale și turismului.

Obiectul de reglementare al Directivei 60, conform art.1, este de a stabili un cadru juridic care să asigure protecția: *a) apelor interioare de suprafață; b) apelor de tranziție; c) apelor de coastă; și d) apelor subterane*, iar conform art.1 al Directivei 60, scopurile acesteia sunt:

- a) prevenirea deteriorării, conservarea și îmbunătățirea stării ecosistemelor acvatice;
- b) promovarea utilizării durabile a apei;
- c) protecția sporită a mediului acvatic, în special prin măsuri speciale de reducere progresivă a evacuărilor, emisiilor și pierderilor de substanțe periculoase prioritare;
- d) reducerea treptată a poluării apelor subterane și prevenirea poluării ulterioare a acesteia; și
- e) atenuarea efectelor inundațiilor și ale perioadelor de secetă.

Considerăm importante, din punctul de vedere al armonizării legislației naționale cu legislația comunitară definițiile ce se conțin la art. 2 din Directiva 60, în special, cele ce determină esența, conținutul și semnificația noțiunilor „*ape de suprafață*”, „*ape subterane*”, „*ape interioare*”, „*rîu*”, „*lac*”, „*ape de tranziție*”. Importante și aplicabile în legislația națională considerăm și noțiunile de „*corp de apă*”, „*corp de apă de suprafață*”, „*corp de apă subterană*”, „*corp de apă artificial*”, „*corp de apă puternic modificat*”, avînd în vedere, că actualul Cod al apelor (*nr.1532-XII din 22.06.93*), la acest capitol, este confuz și imprecis, deoarece utilizează, pentru desemnarea obiectelor acvatice, noțiunea de „*obiectiv acvatic*”, ceea ce, evident, urmează a fi corectat, prin introducerea și aplicarea la modul respectiv, a noțiunii de „*corp de apă*”. Totuși, introducerea acestei noțiuni din Directiva 60 în legislația apelor a RM nicidecum nu trebuie să excludă posibilitatea aplicării în legislația națională, cu delimitările de esență, conținut și semnificație, și a noțiunii de „*obiect acvatic*”, în sensul în care aceasta deja este aplicată la alin.(2) al art.288 din noul Cod civil al RM, adoptat prin *Legea nr.1107-XV din 06.06.2002*, dar și în unele alte acte normative ale RM, în special, în sensul și cu semnificația de „*obiect acvatic separat*”, aplicată în legislația cadastrală, cum ar fi, de pildă, în Instrucțiunea cu privire la înregistrarea bunurilor imobile și a drepturilor asupra lor, aprobată prin *Ordinul Agenției Relații Funciare și Cadastru nr.112 din 22.06.2005*. Considerăm că poate fi găsită o formulă juridică adecvată care să nu excludă posibilitatea aplicării în legislația națională atât a noțiunilor din Directiva 60, cît și a noțiunilor unanim recunoscute și deja aplicate pe larg în legislația civilă și cadastrală a RM care utilizează noțiunea de obiect acvatic cu semnificația clară de bun imobil și obiect al înregistrării de stat, de alt fel, obligatorii, în registrul/cadastrul bunurilor imobile la oficiul cadastral teritorial respectiv.

Oportune, necesare și aplicabile în deplină măsură sunt, la părerea noastră, și semnificația noțiunilor de „*bazin hidrografic*”, „*sub-bazin*”, „*district al bazinului hidrografic*”, „*stare ecologică a apelor*”, „*stare chimică a apelor*”, „*stare cantitativă a apelor*”, „*substanțe periculoase*”, „*poluant*”, „*poluare*”, „*standard de calitate a mediului*”, „*abordare combinată*”, „*apă destinată consumului uman*”, „*utilizarea apei*”,

„servicii legate de utilizarea apei”, „valori limită de emisie”, „controlul emisiilor”. Considerăm că urmează a fi preluate prin transpunere definițiile ce determină diferite clasificări a stării ecologice a apelor astfel ca cele ce determină starea ecologică a acestora cu calificativele „foarte bună”, „bună” și „medie”, precum și a definițiilor ce determină potențialul ecologic al apelor ca fiind „maxim”, „bun” și „mediu”.

Directiva 60, la art.3, prevede „coordonarea măsurilor administrative în cadrul districtelor bazinelor hidrografice”, potrivit căreia, statul, prin intermediul autorităților publice desemnate, identifică bazinele hidrografice care se află pe teritoriul său național și le atribuie unor anumite districte hidrografice. În cazul în care un bazin hidrografic se află pe teritoriul mai multor state acesta urmează a fi atribuit unui district hidrografic internațional, iar la cererea statelor respective, statul adoptă măsurile necesare pentru a facilita crearea unui district hidrografic internațional etc. Considerăm că prevederile Directivei 60 privitor la bazinele hidrografice nu pot fi neglijate și, în scopul armonizării legislației naționale cu cea comunitară, urmează a fi incorporate în viitorul Cod al apelor în nouă redacție. La punerea în aplicare a programelor de măsuri prevăzute în planul de gestionare a districtului hidrografic respectiv, conform art.4 din Directiva 60, urmează a fi realizate anumite „obiective de mediu” în mod distinct și în special: a) în ceea ce privește apele de suprafață; b) în ceea ce privește apele subterane; și c) în ceea ce privește zonele protejate.

Conform Directivei 60, statul trebuie să se asigure de faptul că pentru fiecare district al bazinului hidrografic sau pentru porțiunea unui district al bazinului hidrografic internațional care se află pe teritoriul său se efectuează: a) o analiză a caracteristicilor acestuia; b) o analiză a impactului activităților umane asupra stării apelor de suprafață și a apelor subterane; și c) o analiză economică a utilizării apelor acestora (art.5). În afară de acesta, statul este obligat să asigure întocmirea pentru fiecare district hidrografic a unui registru sau a mai multor registre care să cuprindă toate zonele în care este necesară o protecție specială situate în districtul respectiv, cu statut de zonă protejată (art.6). Registrul sau registrele trebuie să includă toate corpurile de apă și toate zonele protejate din cadrul districtului hidrografic respectiv. Registrele zonelor protejate trebuie revizuite și actualizate periodic în funcție de rezultatele monitorizării acestora. Directiva 60 prevede obligația statului de a asigura „monitorizarea stării apelor de suprafață, a apelor subterane și a zonelor protejate” (art.8), inclusiv și în mod special prin elaborarea de programe de monitorizare a stării apelor respective. La art.9 al Directivei 60 este stabilit în mod imperativ „principiul recuperării costurilor serviciilor legate de utilizarea apei”, inclusiv a costurilor legate de mediu și de resurse, având în vedere analiza economică efectuată și, în special, conform principiului „poluatorul plătește”.

Pentru fiecare district al bazinului hidrografic sau pentru acea parte a unui district hidrografic internațional situat pe teritoriul său, statul trebuie să asigure întocmirea unui „Program de măsuri” care să țină seama de rezultatele analizelor, în vederea realizării obiectivelor stabilite. Fiecare „Program de măsuri” trebuie să includă „măsurile de bază” și, dacă este necesar, „măsurile suplimentare”. Măsurile de bază, conform Directivei 69, constituie cerințele minime care trebuie respectate și care, de altfel, sunt stabilite suficient de detaliat la art.11. „Măsurile suplimentare” sunt acele măsuri concepute și puse în aplicare pe lângă „măsurile de bază” cu scopul de a realiza obiectivele stabilite. Merită a fi menționat și faptul că una din anexele de la Directiva 60 conține o listă neexhaustivă a eventualelor „măsuri suplimentare”. Plus la toate, statul poate adopta și alte măsuri suplimentare pentru a spori gradul de protecție și pentru o îmbunătățire a apelor, în special în cadrul aplicării acordurilor internaționale corespunzătoare. În afară de toate acestea, autoritățile publice competente urmează să adopte măsuri speciale împotriva poluării apelor cu poluanți individuali sau cu grupuri de poluanți care prezintă un risc important pentru sau prin intermediul mediului acvatic, inclusiv riscuri pentru apele utilizate la captarea apei potabile. Măsurile trebuie să urmărească reducerea treptată a acestor poluanți și, pentru substanțele prioritare cu un grad ridicat de risc trebuie să urmărească stoparea sau eliminarea treptată a evacuărilor, emisiilor și pierderilor.

Merită a fi menționat în mod special și faptul că în afară de „Programul de măsuri”, menționat la art.11 al Directivei 60, art.13 face referire și la obligativitatea statului de a se asigura că, pentru fiecare district hidrografic aflat în întregime pe teritoriul său, se elaborează și un „Plan de gestionare” a acestuia. În cazul unui district hidrografic internațional, statele limitrofe vor asigura coordonarea acestuia, cu scopul de a elabora un singur plan internațional de gestionare a districtului hidrografic internațional. În absența unui astfel de plan, statul va elabora un plan de gestionare a districtului hidrografic care să acopere cel puțin acele părți ale districtului hidrografic internațional care se află pe teritoriul său. Conținutul propriu-zis al planului de gestionare a districtului hidrografic trebuie să cuprindă informațiile prezentate în detaliu în anexa VII de la Directiva 60. Planurile de gestionare a districtului hidrografic pot fi suplimentate prin elaborarea unor programe și planuri de gestionare mult mai detaliate, pentru un sub-bazin, un sector, o problemă sau un tip de apă, care să abordeze aspectele particulare ale gestionării apelor respective.

Nu mai puțin importante și pentru legislația națională par a fi, la părerea noastră, și prevederile Directivei 60 care obligă statul și autoritățile publice competente să asigure „*informarea și consultarea publicului*” (art.14) în procesul elaborării și punerii în aplicare a „*strategiilor de combatere a poluării apei*” (art.16). În afară de obligativitatea elaborării „*Strategiilor de combatere a poluării apei*”, prevăzute la art.16, Directiva 60 prevede în mod special și necesitatea elaborării „*Strategiilor de prevenire și control a poluării apelor subterane*” (art.17), care trebuie să prevadă măsuri speciale pentru prevenirea și controlul poluării apelor subterane, având în vedere asigurarea a unei bune stări a apelor subterane din punct de vedere chimic. Statul, conform Directivei 60, este obligat să determine formele răspunderii juridice și regimul sancțiunilor aplicabile în cazul nerespectării sau încălcării legislației apelor. Sancțiunile, conform Directivei 60, trebuie să fie eficiente, proporționale și cu efect de descurajare a potențialilor contravenienți (art.23).

Nu mai puțin importante, inclusiv în scopul armonizării legislației naționale cu dispozițiile Directivei 60, sunt și anexele la aceasta. Astfel, anexa I indică volumul informațiilor despre autoritățile publice competente și administrația districtelor bazinelor hidrografice care urmează a fi transmise statelor limitrofe interesate. Anexa II conține date privind caracteristicile de bază a apelor de suprafață și a apelor subterane. Anexa III include în sine date privind analiza economică a corpurilor de apă, iar anexa IV conține date privind tipurile de zone protejate și modul ținerii registrului acestora, precum și legislația pe baza căreia au fost înființate aceste zone. Deosebit de importantă este anexa V, care conține în mod distinct caracteristici a stării apelor de suprafață și a apelor subterane. Tot aici sunt indicate elementele calitative pentru clasificarea stării ecologice a corpurilor de apă, se conțin definițiile *normative ale clasificărilor stării ecologice pentru râuri, lacuri și apele de tranziție*, definiții ale stărilor ecologice „foarte bună”, „bună” și „medie” a diferitor corpuri de apă, precum și definiții ale potențialului ecologic „maxim”, „bun” și „acceptabil” al corpurilor de apă puternic modificate sau artificiale. Nu mai puțin importante sunt și prevederile anexei V privind monitorizarea stării ecologice și chimice a apelor, clasificarea și prezentarea stărilor ecologice a apelor, privind monitorizarea stării cantitative, chimice a diferitor corpuri de apă etc., care, considerăm, urmează a fi incorporate în legislația națională, prin hotărâre de Guvern sau, după caz, prin alte acte normative subordonate legii. Importante din punct de vedere practic sunt și prevederile anexei VI, care indică Lista măsurilor ce trebuie incluse în Programele de măsuri pentru fiecare district al bazinului hidrografic în parte. Anexa VII conține informații prețioase privind Planul de gestionare a districtului bazinului hidrografic și elementele constitutive ale acestuia. Considerăm că și aceste prevederi urmează a fi incorporate în legislația națională, însă, având în vedere particularitățile sistemului de drept și tehnicii juridice ale RM, prin hotărâre de Guvern. Oricum, acest fapt urmează a fi prevăzut, cel puțin, la modul general, în noua lege a apelor. Nu pot fi neglijate nici prevederile anexei VIII a Directivei 60 care include în sine Lista orientativă a principalilor poluanți, cu mențiunea că legislația națională poate să o completeze, având în vedere cercetările științifice în domeniu și particularitățile stării ecologice a obiectelor acvatică în RM, dar nici ale anexei IX care face referire la valorile limită de emisie și standardele de calitate a mediului, care, considerăm urmează a fi incorporate în legislația RM prin Hotărâre de Guvern.

Considerăm că în procesul armonizării legislației naționale privind apele cu reglementările UE în domeniu este necesar de a lua în considerare specificul sistemului de drept al RM, particularitățile tehnicii juridice și tehnicii legislative, precum și terminologia unanim acceptată și deja aplicată în legislația RM (cum ar fi, de pildă, *bun imobil, fondul apelor, terenurile fondului apelor, obiect acvatic, obiect acvatic separat, obiect acvatic unic și indivizibil* etc.). Este necesar de a menține în vigoare și unele sau chiar mai multe prevederi, noțiuni, definiții și termeni juridici unanim acceptați în legislația și jurisprudența națională a RM, în măsura în care aceasta nu contravine legislației comunitare, în special, cele ce se conțin în Codul civil al RM (nr.1107-XV din 06.06.2002) și alte acte normative de drept național. Așa ceva este posibil în măsura în care, spre deosebire de transpunere, „armonizarea” reflectă acțiunea de „a pune în armonie” sau de „a deveni armonios”, „a face să fie sau a fi în concordanță” cu ceva, în cazul nostru cu reglementările și exigențele legislației comunitare în domeniu, iar „ajustarea” presupune „adaptare”, „potrivire”. Astfel, modalitatea și cadrul armonizării sunt lăsate la discreția legiuitorului național, iar importanța armonizării, în ultimă instanță, constă în alinierea ideilor de ansamblu, scopurilor, obiectivelor și direcțiilor strategice ale RM cu cele ale UE. Important, în procesul armonizării, este ca noțiunile, definițiile și terminologia aplicată să nu provoace contradicții și confuzii în cadrul sistemului de drept și sistemului legislației naționale și/sau discordanță dintre legislația națională și cea comunitară.

Concluzii:

- Legea privind actele legislative nr.780-XV din 27.12.2001, alte acte normative și documente de politici ale RM obligă autoritățile publice competente să asigure armonizarea și compatibilitatea actelor legislative naționale cu legislația comunitară;

- un principiu de bază al procesului de legiferare în RM și condiție obligatorie ale tuturor proiectelor de acte legislative ale RM este corespunderea și compatibilitatea actelor legislative naționale cu legislația comunitară;

- importanța legislației comunitare, inclusiv în domeniul apelor, este dictată de obligația asumată unilateral de către RM de a-și asigura compatibilitatea actelor legislative naționale cu legislația comunitară prin procedura de armonizare;

- armonizarea legislației naționale privind apele cu legislația comunitară în domeniu presupune în mod iminent elaborarea unei noi legislații a apelor, care să substituie actualul Cod al apelor și multe alte acte normative ce reglementează relațiile în domeniul apelor în RM;

- în procesul armonizării legislației naționale privind apele cu legislația comunitară în domeniu este necesar de a lua în considerare, în special, prevederile Directivei Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene nr. 60 din 23.10.2000 de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei, dar, la perfecționarea întregului set de reglementări normative ale RM privind apele, acestea urmează a fi, după caz, ajustate, armonizate și/sau transpuse, și la prevederile multor alte directive ale UE în domeniul apelor;

- noua legislație a apelor urmează să stabilească, în special un șir de **principii fundamentale comune** cu cele comunitare care să stea la baza unor politici durabile în domeniul managementului și protecției apelor;

- noua legislație privind apele urmează a fi construită pe **principiile precauției și prevenirii daunelor**, iar repararea daunelor cauzate, conform principiului „**poluatorul plătește**”;

- eficiența legislației apelor, în viziunea Directivei 60, este determinată de formele răspunderii juridice pentru încălcarea legislației, precum și de necesitatea asigurării aplicării iminente a sancțiunilor stabilite, care urmează a fi: a) proporționale cu daunele cauzate apelor; și b) cu efect de descurajare a potențialilor contravenienți;

- aprovizionarea cu apă trebuie calificată în noua legislație drept „**serviciu de interes general**” cu integrarea activităților ce țin de protecția și gestionarea apelor în politicile și domeniile energetic, transportului, agriculturii, pescuitului, politicilor regionale și turismului;

- aplicarea și incorporarea în legislația națională a mai multor noțiuni din Directiva 60 nu trebuie să excludă posibilitatea aplicării în legislația națională, cu delimitările de esență, conținut și semnificație, și a noțiunilor de „**obiect acvatic**”, „**obiect acvatic separat**”, „**obiect acvatic unic și indivizibil**”, inclusiv în sensul și cu semnificația de „**bun imobil**”, avînd în vedere că acestea deja sunt aplicate în mod plener în legislația civilă și cadastrală a RM;

- prevederile fundamentale ale Directivei 60, inclusiv a anexelor de la aceasta, precum și a unor alte directive comunitare în domeniul apelor, urmează a fi incorporate în noua lege a apelor, iar prevederile cu caracter regulatoriu și tehnic, considerăm că urmează a fi incorporate prin hotărîre de Guvern sau prin intermediul altor acte normative subordonate legii, în așa mod urmînd a fi transpuse, în special, Standardele UE de calitate a mediului și altele, după caz.

Bibliografie:

1. Craig Paul, Grainne de Burca. Dreptul Uniunii Europene. Comentarii, jurisprudență și doctrină. - Editura „Hamangiu”.- București, 2009.
2. Directiva Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene nr.60 din 23.10.2000 de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei (*CELEX: 32000L0060*);
3. Legea privind actele legislative nr.780-XV din 27.12.2001/*Monitorul Oficial nr.36-38/210 din 14.03.2002*.
4. Codul civil al RM, adoptat prin Legea nr.1107-XV din 06.06.2002/*Monitorul Oficial nr.82-86/661 din 22.06.2002*;
5. Instrucțiunea cu privire la înregistrarea bunurilor imobile și a drepturilor asupra lor, aprobată prin Ordinul Agenției Relații Funciare și Cadastru nr.112 din 22.06.2005 / *Monitorul Oficial nr.142-144/487 din 28.10.2005*.
6. <http://www.hamangiu.ro/carti/colectii/tratate-hamangiu/dreptul-uniunii-europene.htm>.
7. http://www.euroavocatura.ro/jurisprudenta/cat/21/Drept_Comunitar.